

Nieuwe plantensoorten en variëteiten gevonden in Nederland in 1916.

In deze lijst zijn de volgende verkortingen gebruikt: H. voor J. Th. Henrard te 's Gravenhage; J. voor P. Jansen te Amsterdam; K. voor A. W. Kloos Jr. te Dordrecht; de W. voor A. de Wever te Nuth (Z.-L.) en W. voor W. H. Wachter te Rotterdam.

- Equisetum limosum-verticillatum* Döll. te Dordrecht (K.).
Polypodium vulgare n. *auritum* Wallr. te Oostvoorne (H., K.).
Cystopteris fragilis cynapifolium Koch te Oud-Valkenburg (H., J., K., W.).
id. id. anthriscifolium Koch te Waterval (H., J., K., W.).
Cyperus flavus Vahl. te Wormerveer (K.).
Panicum dichotomiflorum Michx. te Deventer en te Gorkum (K.).
id. crus galli var. *muticum* Wirtg. te Wormerveer (1914) (K.).
id. id. var. *submuticum* Döll. te Dordrecht (1914) (K.).
Phalaris Limmonii Vasey te Vlaardingen (J., W.).
Anthoxanthum odoratum n. *subsecundum* te Alblasserwaard (K.).
Agrostis alba f. *aristulata* Schur. te Dordrecht (K.).
id. alpina f. *intermedia* Hackel in litt. te Tilburg (1914) (K.).
id. intermedia Hackel te Maastricht (1912) (de W.).
Ammophila arenaria vivipara te Schoorl (K.).
Milium effusum f. *colorata* te Gronsveld (H., J., K., W.).
Aira flexuosa f. *grandiflora* te Eijs (J., W.).
Avena pratensis typica Hackel in litt. te Bemelen (H., J., K., W.).
id. barbata Brot. te Vlaardingen (J., W.).
Pennisetum villosum R. Br. te Amsterdam (J., W.).
Periballia laevis A. et G. te Amsterdam (J., W.).
Bromus japonicus var. *velutinus* f. *grandiflora*, neigend tot *B. squarrosus* te Wormerveer (1915) (K.).
Bromus unioloides var. *brevis* Hackel te Wormerveer (K.).
Platanthera bifolia × *chlorantha* A. et G. te Eijs (H., J., K., W.).
Epipactis palustris fl. *alb.* te Oostvoorne (H., K.).
Listera ovata trifoliata Cariot en *multinervia* Peterm. te Gronsveld (H., J., K., W.).
Rumex fennicus Murbeck te Gorkum (1913, 1914) (H., B. H. Danser) vroeger opgegeven als *R. crispus nudivalvis*.
Rumex Weberi F.—B. (*R. hydrolap.* × *obtusifol.*), in 1866 te 's Gravenhage (Hugo de Vries), in 1869 te Elswoud (v. Hall), in 1912 te Borgharen aan de Maas (de W.) en in 1916 tusschen Naarden en Hakkelaar (B. H. Danser).
Chenopodium hircinum erectum Ludw. te Deventer (1915) (K.).
Amarantus deflexus minor Gürke te Wormerveer (K.).
Cochlearia anglica × *officinalis* (*C. Hollandica* Henr.) te Amsterdam (1909) (H.).
Reseda inodora Rehb. te Venlo aangevoerd (Dr. A. J. M. Garjeanne).
Geranium acutifolium l'Her. te Amsterdam (J., W.).
Euphorbia serpyllifolia Pers. te Deventer (K.).
Epilobium lanceolatum Seb. et Maur. Op tal van plaatsen in Z.-Limburg (de W.).
Oenothera tenella Cav. en *humifusus* Nutt. te Wormerveer (K.).
Genista pilosa var. *erecta* Kl. te Oisterwijk (K.).
Ononis repens procurrens Wallr. in Z.-Limburg algemeen op heuvels en hellingen (de W.).
Medicago turbinata Willd. te Sittard aangevoerd (1914) (de W.).
id. hispida b. *confinis* Koch. te Sittard aangevoerd (de W.).
id. laciniata All. f. *integrifolia* Godr. te Herzogenrath (1914) (de W.).
Melilotus indicus c. *Bonplandii* O. E. Schultz. te Wormerveer (K.).
Anthyllis Vulneraria Kernerii Sag. Op tal van plaatsen in Z.-Limburg aangevoerd (de W.).
Lotus ornithopodioides L. te Voerendaal aangevoerd (1915) (de W.).
Glycine hispida Maxim. te Wormerveer (K.).
Collomia linearis Nutt. te Hoensbroek (de W.) en te Wormerveer (1915) (K.).
Phacelia dubia L. te Deventer (K.).
Allocarya stipitata Greene te Wormerveer (1915) (K.).
Succisa pratensis B. *oblongifolia* Nob. te Malden (J. Jansen).
Aster Lindleyanus Torr. et Gray. te Deventer (1915) (K.).
Artemisia gnaphalodes Nutt. te Deventer (Poth.) (1911) (J. Brummelkamp).
id. Ludoviciana Nutt. te Rotterdam (K.).
id. longifolia Nutt. te Wormerveer (K.).
Carduus nigrescens Villars te Weert (J., W.).
Centaurea Scabiosa f. *simplex* te Eijs (J., W.).
id. id. f. *subcaule* te Gronsveld (H., J., K., W.).

H. HECKELS.

Nieuwe vindplaatsen in Nederland van zeldzame plantensoorten in 1916.

In deze lijst zijn de volgende verkortingen gebruikt: J. voor P. Jansen te Amsterdam; K. voor A. W. Kloos Jr. te Dordrecht; de W. voor A. de Wever te Nuth (Z.-L.) en W. voor W. H. Wachter te Rotterdam.

Ceterach officinarum tusschen Roggel en Heythuizen (Mej. Vliex).

Scolopendrium vulgare in een put bij Alphen N.-Br. (K. v. Keulen).

Sparganium simplex fluitans te Oostvoorne (H., K.).

Cyperus filiculmis te Deventer (K.).

Setaria viridis B. *Weinmannii* te Wormerveer (K.).

Alopecurus fulvus natans Grosz. te Weert (J., W.).

Ammophila baltica in beide vormen te 's Gravenhage (H., K.).

Avena sterilis var. *Ludoviciana* te Sittard aangevoerd (1914) (de W.).

id. *byzantina* te Wormerveer (J., H.).

Poa sudetica te Oosterwijk (K.) en Bosch te Vlieg (de W.).

Festuca rigida te Oostvoorne (H. K.).

Bromus scoparius L. te Gorkum (H.), in *D. L. N.* XVIII 503 opgegeven als *B. molliformis* Lloyd.

Bromus sterilis hirtiflorum = *B. st. pubescens* te IJselmonde (K.).

Ophrys apifera, 't Bosch bij Breskens (C. Sipkes).

Kochia scoparia sanguinea te Wormerveer (K.).

Chenopodium leptophyllum te Deventer aangevoerd (F. J. Schoemaker).

id. *album* ond. *pseudopulifolium* te Deventer (K.).

id. *hircinum* te Wormerveer (K.).

Spergularia segetalis Merkelbeek, Hoensbroek aangevoerd (de W.).

Thalictrum minus flexuosum te Breskens (C. Sipkes).

Eschscholtzia californica te Bergen (N.-H.) (K.).

Sinapis Cheiranthus te Rotterdam (J., W.).

Alyssum maritimum te Zeist (lupinenveld) (Mej. M. van 't Sant) en te Arnhem (G. Ebbinge).

Calepina Corvini op kalkkalkers bij Kadier en Keer (Mej. Vliex).

Malva parviflora te Dordrecht (G. J. Evers).

Althaea hirsuta te Middelburg en Dordrecht (G. J. Evers).

id. *rosea* te Deventer (1915, 1916) (K.).

Hibiscus Trionum te Wormerveer (K.).

Euphorbia virgata te Beek—Elsloo aangevoerd (de W.), te Wormerveer (1915) en te Doetinchem (1915) (K.).

Helosciadium leptophyllum te Hoensbroek (1915) (de W.).

Selinum carvifolia te Bunde (Brouns) en te Jabeek (W. Vroenen).

Orlaya grandiflora te Bemelen (de W.).

Bifora radians, tusschen Sittard en Nieuwstad, te Wijlre (de W.).

Oenothera laciniata te Rotterdam en Deventer (K.), de *f. integrifolia* te Deventer (K.).

Rubus laciniatus bij Hilversum (J. Koorneef) en te Rotterdam (handelsterr.) (Mej. M. v. d. Velden).

Rubus radula St. Pietersberg (1915) (de W.).

id. *foliosus*. Op eenige plaatsen in Z.-Limburg (de W.).

Potentilla norvegica, Beugelsdijk bij Rotterdam (J. D. Dorgelo), te Dordrecht (G. J. Evers).

Genista tinctoria f. elata, Oirsbeek (Z.-L.) (de W.).

Medicago orbicularis te Sittard aangevoerd (1915) (de W.).

id. *hispida f. nigra* te Valkenburg aangevoerd (1914) (de W.).

Trigonella Foenum graecum te Maastricht aangevoerd (1913) (de W.).

Trifolium diffusum te Beugelsdijk bij Rotterdam (J. D. Dorgelo), Sittard (1909—1914, aangevoerd (de W.).

Trifolium supinum te Beugelsdijk bij Rotterdam (J. D. Dorgelo).

id. *tomentosum* te Herzogenrath aangevoerd (1914) (de W.).

id. *agrarium* L. te Stein (klaverland) (1912) (Schoenmaekers).

Tetragonolobus purpureus te Schinnen aangevoerd (de W.).

Galega officinalis te Wijnandsrade aangevoerd (H. Baggen).

Vicia gracilis te Cadzand (C. Sipkes).

id. *Ervilia* te Maastricht aangevoerd (1912) en te Geleen (1914) (de W.).

id. *varia* op eenige plaatsen in Z.-Limburg (de W.).

id. *tenuifolia* te Geulle, Sittard, Beek-Elsloo (de W.).

id. *melanops* te Weert aangevoerd (Ver Straeten).

id. *peregrina* te Weert aangevoerd (Ver Straeten).

id. *hybrida* te Sittard aangevoerd (1913) (de W.).

- Vicia lutea* te Sittard aangevoerd (1915) (de W.).
id. narbonensis te Sittard aangevoerd (1910—1914) (de W.).
id. narbonensis B. serratifolia te Weert aangevoerd (1912) (Ver Straeten).
Lathyrus annuus op het Pothoofd te Deventer (J. J. Zuidema).
id. Ochrus te Sittard aangevoerd (de W.).
id. Cicera te Weert (1914) (Ver Straeten).
id. hirsutus tusschen Reymersbeek en Nagelbeek (1913), te Hoensbroek aangevoerd (1914) (de W.).
Vaccinium intermedium te Breda (K.).
Pirola rotundifolia fl. rosea te Petten (K.).
Trientalis europaea te Vaals (Ploem).
Cuscuta epilinum te Wormerveer (K.).
Solanum rostratum te Arnhem (Mej. N. Meihuizen).
Datura Stramonium B. Tatula te Aerdenhout (L. Dorsman Czn.).
Verbascum blattaroides te West Knollendam (K.).
Alectorolophus fallax Edensche dijk bij Arnhem (Mej. S. de Vries).
Stachys germanicus te Santpoort (duinen) (W. B. Knolle).
Brunella alba te Paterswolde (F. J. Leemhuis).
Orobanche Rapum c. hypoxantha te Heumensch oord (J. Jansen).
id. anethystea te Noordwijk (duinen) (A. M. F. Reynders).
Plantago aristata te Breda-Terheijden (Un.) (K.).
Linula Helenium te Retranchement (C. Sipkes).
Galinoga parviflora te Arnhem langs den Rijn (M. J. Jager).
Filago germanica met sterk afstaande takken te Laren (N.-H.) (J. Koornneef).
Hieracium aurantiacus bij Leeuwarden veel verwilderd (J. D. Dorgelo).

H. HEUKELS.

Iets omtrent de Koolmees (Parus Major). — Den 27sten Jan. 1917 kwam ik bij een iemker te Liempde (N. Brabant), juist toen hij bezig was de vlieggaten zijner korven te voorzien van houten pennen. Hij vertelde mij, dat hij juist een Koolmees op een der korven hamerende had verrast, welke vogel een uit het vlieggat komende bij wegsnapte. Deze vogel wordt daar dan ook »de Biemees« genoemd. De Koolmees gaat bij het vlieggat op den korf zitten en hamert met zijn snavel net zoolang, tot hij daarbinnen onder de bijen onrust verwekt, welke diertjes dan naar buiten komen om door den vogel te worden weggepikt.

Buiten lag een laagje sneeuw, het zonnetje scheen lekker op de korven, hoewel het flink vroom. Vóór den korf in de sneeuw vonden wij nog verscheidene doode bijen, welke na het verlaten van den korf verkleumd waren neergeploft, daar bij zulk een lage temperatuur een bij niet kan vliegen.

Thuis komende, sloeg ik er Brehm op na, welke auteur ook een dergelijk verhaal beschrijft, zoodat deze kleine wandaad dus wel bekend is. Voor vele lezers van dit tijdschrift is het wellicht toch nog een nieuwtje.

Amersfoort.

VAN DEDEM.

Van een Lieve-Heersbeestje, dat melk dronk. — Als in den winter alle dieren moeite hebben om aan den kost te komen, brengen onze insecten en kevertjes den tijd door met een winterslaap; maar als er eens een te vroeg wakker wordt, zooals het Lieve-Heersbeestje, dat ik op een avond over mijn schrijftafel zag wandelen! In een hoekje van de kamer ingeslapen, was het door de kachelwarmte misleid en blijkbaar zat het diertje er mee in, wat het doen moest. Het dribbelde haastig over boeken en lessenaar, klom op het knopje van een liniaal en er weer af en kon maar geen rust vinden.

Zou het honger hebben, en als het eens melk lustte? Een druppeltje melk liet ik vlak bij het diertje vallen, dat daarop even in de goede richting werd geduwd. Vlak voor den druppel bleef het stokstijf staan, toen raakte het kopje de melk aan en langzaam aan werd het witte vlekje kleiner, tot het weg was. Een tweede druppel verdween op dezelfde manier en toen kroop het eerst zoo vlugge diertje voetje voor voetje weg; het wou nog eens tegen de liniaal opklimmen, maar viel er af en kroop stilletjes in een donker hoekje van mijn lessenaar, waar het bleef zitten; het sliep.

En den volgenden dag zat het er nog, tot het 's avonds weer te voorschijn kwam en zich weer tevreden liet stellen met een druppel melk. Daarna kroop het terug naar hetzelfde hoekje. Maar den volgenden dag en later heb ik het diertje niet meer gezien.

Als de melk hem maar niet slecht bekomen is!

Leiden.

J. MUNK.